

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-2355220
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

02 Aralık 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/40619-20 GK 92
7/43709 GK 134
7/48295 GK 11
7/49044 GK 12
7/49066 GK 12
7/49154 GK 12
7/49211 GK 12
7/49319 GK 12
7/49735 GK 12

EK:

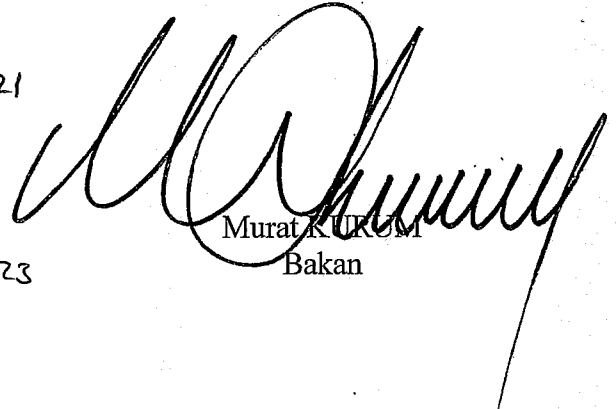
-Liste (8 Adet, 9 Sayfa)

-Cevap Yazısı (139 Adet, 251 Sayfa)

7/52411-15
7/52417-24 } GK 21

7/52522-23
7/52528-29 } GK 23

7/52613-16
7/52618-20 } GK 24

Murat KURUM
Bakan

7/49894 GK 12
7/51219-20 }
7/51441 } GK 13
7/51443 }
7/51619 }
7/51621-22 }
7/52100-01 } GK 17
7/52103-04 }
7/52217 } GK 18
7/52222 }

7/52704-08
7/52710-14 } GK 25
7/52717-18 }
7/52954
7/52956-63
7/53081
7/53084 } GK 27
7/53086-89
7/53091-92 }

7/53285-92
7/53294-95
7/53297-98 } GK 30
7/53446-49
7/53451-52
7/53455-58
7/53460-61
7/53590-91 GK 32
7/53692
7/53696-98 } GK 34
7/53700-03
7/53705-06 }

7/53787 GK 35
7/53882-86
7/53888-90 } GK 38
7/53892 }
7/54020 GK 40
7/54107-09
7/54117
7/54119-25
7/54309-10
7/54317
7/54440

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN OYA ERSOY'UN
TBMM 7/53091 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULARI VE CEVAPLARI**

SORULAR:

2020 yılı Sayıştay denetim raporlarında Sayıştay Denetçileri, ÇED raporu veya Proje Tanıtım Dosyası hazırlaması gereken kültür balıkçılığı, madencilik tesisleri ile Güneş Enerji Santralleri (GES) yapan bazı işletmelerin, söz konusu belgeleri hazırlamamak için kapasitelerini olması gerekenden düşük gösterdiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca Sayıştay tarafından ortaya konan bulgular bununla da sınırlı kalmamıştır. Bu şirketler hakkında kontrol mekanizması geliştirilmediği gibi kesilen cezalar da tahsil edilmemiştir.

Sayıştay tarafından elde edilen bulgular;

İşletmeler Tarafından ÇED Sürecinde Proje Bedellerinin Düşük Gösterilmesi Sonucu İdari Para Cezalarının Az Ödenmesi ve İdare Tarafından Konuya İlişkin Bir Kontrol Mekanizmasının İşletilmemesi

İşletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde kesilen idari para cezalarının olması gerekenden düşük hesaplandığı tespit edilmiştir. ÇED Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde. Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek veya tüzel kişilerin, ÇED'e tabi projeler için, CEP Başvuru Dosyasını ve ÇED Raporunu; Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurumlara hazırlatmak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlü olduğu ifade edilmektedir. İdare tarafından yapılan denetimlerde, Yönetmelik kapsamında olup ÇED süreçlerine başvuru yapmayan ve faaliyete başlayan işletmeler tespit edilmekte ve Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesinin (e) bendi çerçevesinde, söz konusu işletmelere para cezası uygulanmaktadır. Söz konusu cezalar Kanun hükmü çerçevesinde, proje bedelinin yüzde ikisi olarak hesaplanmaktadır.

Ancak, İdare tarafından kesilen para cezası tutanakları ve eki belgeler incelendiğinde, bulgunun (a) şikkında örnekleri belirtildiği gibi, birçok işletme tarafından proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği ve İdare tarafından proje bedellerinin kontrolüne ilişkin bir mekanizma işletilmediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ÇED sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaaat başlayan ya da faaliyete geçen işletmelere ceza

verilirken, ceza tutarları proje bedellerinin yüzde ikisi üzerinden hesaplandığından, olması gerekenden daha az ceza hesaplanmaktadır.

Sayıştay Denetçileri, ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyası hazırlaması gereken bin ton ve üzeri kültür balıkçılığı üretimi yapan şirketler; arazi yüzey madencilik projeleri ile 400 bin ton ve üzeri kırma, eleme, yıkama, cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan madencilik tesisleri; kurulu gücü 10 MWe ve üzerinde olan güneş enerji santralleri şirketlerinin kapasitelerini olması gerekenden düşük gösterdiğini, ÇED Raporu hazırlamaları gerekirken hazırlamadıklarını belirlemiştir.

- **Bitişik Ada-Parsellerdeki İşletmelerin ÇED Yönetmeliği Kapsamı Dışında Kalabilmek İçin Ayrı Ayrı Muafiyet Başvurusunda Bulunması**

Bitişik ada-parcel üzerinde yer alan işletmelerin, ÇED sürecinde kapsam dışı kalabilmek için, normalde tek işletme olmasına rağmen iki farklı işletmeymiş gibi başvuru yapması sonucu, Yönetmelik'te yer alan sınır değerlerin altında kaldığı görülmüştür.

- **Konut Projelerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Süreçlerine Uyulmaması**

Çevresel etki değerlendirme, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları ifade etmektedir. Konut projelerinde mevzuat çerçevesinde izlenmesi gereken ÇED süreçlerinin izlenmediği tespit edilmiştir:

İzmir İli Menemen İlçesi, Atatürk Mah. 5128 ada, 13 parsel üzerinde bulunan 399 adet konut projesinde, ÇED Yönetmeliği hükümlerine uyulmamasına rağmen İdare tarafından bir işlem yapılmadığı görülmüştür. Proje üzerinde İl Müdürlüğü tarafından 26.12.2017 tarihinde yapıları incelemede, proje inşaatına ÇED Yönetmeliği çerçevesinde görüş alınmadan başlandığı tespit edilmiştir.

- **Geçici Faaliyet Belgesi ya da Lisans Almadığı Halde Faaliyette Bulunan Enerji Üretim Tesisleri Hakkında Gerekli Yaptırımların Uygulanmaması**

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM) kapsamında yer alan enerji üretim tesisleri üzerinde yapılan incelemede, tesislerin bir bölümünün Geçici Faaliyet Belgesi ya da Lisans almadan faaliyet gösterdiği anlaşılmıştır. YEKDEM kapsamında, "5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun" çerçevesinde faaliyetlerini yürütmekte ve rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi,

jeotermal enerji, biyokütle enerjisi, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil) enerjisini kullanarak elektrik üreten tesisler bulunmaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan alınan 2019 ve 2020 yıllarında faaliyet gösteren tesislerin listesi ile İzin ve Lisans Daire Başkanlığından alınan verilerin karşılaştırılması sonucu, bazı tesislerin geçici faaliyet belgesi ya da lisans almadan faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir.

- **Sera Gazı İzleme Planlarının ve Raporlarının Bakanlığa Sunulmaması**

Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işletmelerden, izleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayanlar bulunduğu ve bu durumda olan işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesi gereğince uygulanması gereken idari yaptırımların uygulanmadığı görülmüştür.

Bu bağlamda;

1- Sayıştay raporlarında, bazı şirketlerin lisans almadan enerji tesisleri kurduğu yönündedir. Geçici faaliyet belgesi ya da lisans almadan faaliyette bulunan şirketler hangileridir?

2- Bazı şirketlerin zorunlu olmasına karşın, Sera Gazı Emisyonlarının izleme planları ve raporlarını bakanlığa vermediği tespit edilmiştir. Bu şirketler hangileridir? Neden bu şirketlere prosedür uygulanmamıştır?

3- Sayıştay raporlarında, Bakanlığın uygulaması gereken idari yaptırımları uygulanmadığını, kimi şirketlere mevzuattan az ceza kesildiğini; tüzel kişilere kesilen cezaların yüzde 26'sının, gerçek kişilere kesilen cezaların ise sadece yüzde 7'sinin tahsil edildiği yönündedir. Bakanlık neden şirketlere idari yaptırım uygulamamıştır? Bu şirketler hangileridir? Kesilen cezalar neden tahsil edilmemiştir?

4- Sayıştay raporlarında, ayrıca bitişik ada ve parsel üzerinde yer alan bazı şirketlerin ÇED sürecinden kapsam dışı kalabilmek için, normalde tek işletme olmasına rağmen iki farklı işletmeymiş gibi başvuru yaptığı, yönetmelikte yer alan sınır değerlerin altında kaldığı belirtilmiştir. Bu şirketler hangileridir?

5- İzmir İli Menemen İlçesi, Atatürk Mah. 5128 ada, 13 parsel üzerinde bulunan 399 adet konut projesinde, ÇED Yönetmeliği hükümlerine uyulmamasına rağmen İdare tarafından bir işlem yapılmadığı görülmüştür. 399 konut projesinde neden ÇED Yönetmeliğine uygun hareket edilmemiştir?

6- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, Sayıştay raporlarında tespit edilen bulgulara yönelik bir açıklaması olacak mıdır?

CEVAPLAR:

- 1- 2872 sayılı Çevre Kanunu ile Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında kalan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alması gerekmektedir. Yapılan denetimlerde belgeleri olmadan faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmeler idari para cezası uygulanmasının yanı sıra Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alınıncaya kadar faaliyetleri durdurulmaktadır.

Ancak, 10.10.2015 tarihli ve 29498 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Mekanik Ayırma, Biyokurutma ve Biyometanizasyon Tesisleri İle Fermente Ürün Yönetimi Tebliğinde" radyoaktif atıklar, atık sular, hayvan kadavraları, tarımsal amaçlı kullanılan hayvansal dışkıyı işlenmek üzere biyokurutma ve/veya biyometanizasyon tesislerine gönderilen hayvansal atıklar hariç olmak üzere, 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliği hükümleri kapsamında yönetilen hayvansal yan ürünleri kapsamadığı belirtilmiştir. Dolayısı ile yukarıda belirtilen ve Tarım ve Orman Bakanlığının yan ürün olarak tanımladığı ürünleri alarak işleyen biyometanizasyon tesislerine Bakanlığımızca çevre izin ve lisansı verilmemektedir.

Bu minvalde, EPDK tarafından ön lisans verilen, enerji üretim tesisleri incelenmiş ve birçoğunun temel atma veya inşaat aşamasında olduğu görülmüştür. Tesisler inşaatları tamamlandıktan sonra işletmeye hazır hale geldiklerinde çevre izin lisans sürecine başvuru yapabilmektedirler. Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alması gereken işletmelerde ise denetimler devam etmektedir.

- 2- 17/05/2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmeliğin Ek-1'inde yer alan faaliyet kategorileri kapsamında enerji ve endüstriyel üretim faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonları 2015 yılından itibaren Bakanlığımız tarafından izlenmektedir. Söz konusu Yönetmelik kapsamına tabi olan işletmeler sera gazı emisyonlarının takibine yönelik olarak Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında yer alan Sera Gazları İzleme Raporlama ve Doğrulama portalını kullanarak, izleme planı sunmak ve işletmelerinden kaynaklanan sera gazı emisyon raporlarını hazırlamak ve sera gazı emisyon raporlarını bir doğrulayıcı kuruluş aracılığı ile doğrulatmak ve zamanında Bakanlığımıza sunmakla yükümlüdür.

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 02/07/2021 tarihli ve 1231855 sayılı yazısı ile; Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmeliğin Ek-1'i kapsamında yer alan ve

izleme planı sunmayan işletmelerin tespit edilmesi, Sera Gazları İzleme Raporlama ve Doğrulama portalı üzerinden izleme planlarını hazırlayarak Bakanlığa başvuruda bulunmaları hususlarında İl Müdürlükleri talimatlandırılmıştır.

Bakanlığımız e-denetim sistemi üzerinde yapılan incelemelerde Ülke genelinde 2020 yılında sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin izleme planlarını ve raporlarını sunmayan işletmeleri de içeren bildirim ve bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletmelere 20. maddenin (g) bendi kapsamında 337 denetimde 7.546.233,00.- TL idari para cezası uygulanmış olup, 11 tesiste durdurma işlemi yapılmıştır.

Aynı zamanda Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda yapılan 24.12.2020 tarihli düzenleme ile 20. maddeye "*Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak; 1) Sera gazı emisyonu izleme planını sunmayanlara veya süresi içerisinde güncellemeyenlere 24.000 Türk lirası (24.000 TL), 2) Doğrulanmış sera gazı emisyonu raporunu süresi içerisinde sunmayanlara 36.000 Türk lirası (36.000 TL) , idari para cezası verilir.*" (çç) hükmü eklenmiş olup sera gazı emisyonlarına ilişkin bilgi verme yükümlülüğü ayrı bir madde olarak uygulanacaktır.

- 3- Bakanlığımızca, çevre kirliliğine neden olan diğer tüm faaliyetlerle ilgili olarak yapılan denetimlerde, çevre mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15 nci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır. Ayrıca fiilin diğer kanunlara göre suç oluşturması halinde Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların uygulanması için adli makamlara suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre uygulanan çevre para cezaları ilgisine tebliğ edildikten sonra Çevre Kanunu'nun 25. Maddesinde yer alan "*Dava açmış olmak idarece verilen cezanın tahsilini durdurmaz.*" hükmüne göre tahsilatın gerçekleştirilmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığı muhasebe birimlerine bildirilmektedir. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ve 442 sayılı Tahsilat Genel Tebliği kapsamında cezaların tahsilatı için kesinleşme (dava açma süresi içerisinde dava açmamış olmak veya dava açılmış ise dava sürecinin tamamlanmış olması) şartını aramaktadır. Bu durumda yargıya intikal eden idari para cezalarında yargılama süreci tamamlanmadan tahsilat yapılmamaktadır.

İdari para cezası tebligatının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından e-tebligat sistemi üzerinden yapılması, tahsilat bilgilerinin ise Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın e-tahsilat sistemi üzerinden sağlanması, e-tebligat, e-tahsilat ve e-denetim sistemleri arasında bir entegrasyon kurulması amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı ile toplantılar yapılmıştır.

Gelinen süreçte iki kurumun yazılım personeli tarafından web servislerinin yazılmasına başlanmıştır. Ancak idari para cezalarının iptali istemli dava açılması halinde yargı süreci sonlanmadan tahsil edilmemesi nedeniyle cezalarının uygulandığı tarih ile yargılama sürecinin tamamlanarak tahsil edildiği tarih arasında geçen süreler tahsilatın gecikmesine neden olmaktadır.

Bu kapsamda idari para cezalarının iptali istemli dava açılması halinde yargı süreci tamamlanan, idaremiz lehine sonuçlanan ve kesinleşen idari para cezalarının tahsil edilmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın tahsilat ile ilgili yetkili birimlerine bildirimde bulunmaktadır.

- 4- Bilindiği üzere ÇED nihai izin niteliği taşımamakta olup, ÇED Kararı alınmasına müteakip ilgili diğer kurumların da mevzuatları kapsamında görüşlerinin alınması gerekmektedir. ÇED süreci başlatılan projeler halihazırda işletilen ve kapasite artışı nedeniyle tekrar başvuru yapan projeler olduğu gibi ağırlıklı olarak sahada hiçbir faaliyetin bulunmadığı projelerden oluşmaktadır. İşletmede olan projelerle ilgili başvuru yapıldığında ilgili sanayi/ticaret odalarından veya ilgili kurumlardan kapasitelerine konu aldıkları izinler istenilmektedir. Bu nedenle kapasitelerini düşük göstermeleri mümkün değildir. Yeni projelerde ise ÇED Kararı sonrasında diğer izinler için ilgili kurumlara başvuru yapılması gerektiğinden, bahse konu kurumlar tarafından ÇED Kararına konu kapasite ile kendilerine müracaat edilen kapasite karşılaştırılmakta ve tereddüt hasıl olan durumlarda da yeniden Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır. ÇED Kararı verilmesi akabinde tesiste gerek İl Müdürlüklerimiz gerekse Bakanlığımızın ilgili birimleri tarafından denetimler yapılmakta ve ÇED Kararı'na aykırı çalışıldığının tespiti halinde idari işlem yapılmakta olup, revizyon çalışmaları devam eden ÇED Yönetmeliği'nde bu husus dikkate alınacaktır.

Proje alanı mücavirinde (bitişik parsel) aynı gerçek/tüzel kişiliğe ait olan aynı faaliyet konusunda başka bir yatırım varsa, bir önceki faaliyetin kapasitesi ile yeni başvurusu yapılan faaliyetin kapasitelerinin toplanarak ÇED Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmesi hususunda 04.06.2020 tarihli ve 111646 sayılı yazımız ile İl Müdürlüklerimiz talimatlandırılmıştır. ÇED sürecinde kapsam dışı kalabilmek için, normalde tek işletme olmasına rağmen iki farklı işletmeymiş gibi başvuru yapılmasının önlenmesi hususu da revizyon çalışmaları devam eden ÇED Yönetmeliği'nde dikkate alınacaktır.

- 5- İzmir İli, Menemen İlçesi, Atatürk Mahallesi, 5128 ada, 13 parsel üzerinde Yücesoy Mühendislik İnşaat Taahhüt Tur. Ve Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmakta olan "Yücesoy Kuzey Şehir" isimli konut projesine ilişkin süreç aşağıda detaylı olarak verilmiştir. Şöyle ki; Proje özelinde yapılan işlemlere yönelik olarak İzmir Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 26.12.2017 tarihinde yerinde yapılan incelemede İzmir İli, Menemen İlçesi, Atatürk Mahallesi, 5128 ada, 13 parsel üzerinde Yücesoy

Müh. İnş. Taah. Tur. Ve Tic. Ltd. Şti tarafından 399 konutluk Yücesoy Kuzey Şehir Projesinin inşaatına başlanıldığı tespit edilmiş ve 26/12/2017 tarih ve A456720 sayılı tutanak ile kayıt altına alınmıştır.

Ayrıca 05/03/2021 tarih ve 420630 sayılı idari yaptırım tutanağı ile 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca yayımlanan 25.11.2014 tarihli ÇED Yönetmeliği'nin 6. Maddesinin 3. Fıkrasında yer alan *"Bu Yönetmeliğe tabi projeler için Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez."* hükmüne aykırı olarak ÇED sürecine başlamadan ya da bu süreci tamamlamadan faaliyete geçtiğinden dolayı Kanun'un 20/e maddesi 1.Fıkrası *"Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçenlere yapılan proje bedelinin yüzde ikisi oranında idarî para cezası verilir."* hükmü gereğince, İl Müdürlüğüne sunulan Proje Tanıtım Dosyasında proje bedeli olarak belirtilen 29.094.894,00.- TL'nin %2'si (yüzde ikisi) tutarında firmaya 581.897,88.- TL (BeşyüzseksenbirbinsekizyüzdoksanyediTürkLirasıSeksensekizKuruş) idari para cezası uygulanmıştır. Bu durum İl Müdürlüğümüz tarafından 10/03/2021 tarih ve 470747 sayılı yazı ile firmaya bildirilmiştir. Söz konusu idari işleme ilişkin yazı 31/03/2021 tarihinde firmaya tebliğ edilmiştir.